

Az ELDORADO-projekt szerzői jogi aspektusai

Az ELEktronikus Dokumentumküldés Országos Rendszere, Adatbázisa és DOkumentumtára, vagyis az ELDORADO-projekt célja, hogy a felhasználók digitális formában, jogszerűen hozzájuthassanak a szerzői jogi védelem alatt álló, illetve e védelem hatálya alól kikerülő dokumentumokhoz a magyar könyvtári információ- és dokumentumszolgáltató rendszer (vagyis a megújuló ODR) részeként működő, e projekt keretében megvalósuló szolgáltatásrendszer használatával.

Az ELDORADO rendszer egy akadálymentes, webes felületen keresztül lesz elérhető, azaz akár *otthonról* is megrendelhetők a kért anyagok. A rendszer felhasználója bárki lehet, aki a szolgáltatás ellenértékét megfizeti (tehát nem csak beiratkozott olvasó, mint a jelenlegi ODR-ben). A projekt keretében az audio- és az AV-dokumentumok kivételével az összes dokumentumtípust szeretnénk szolgáltatni. A kiépülő rendszer segítségével a felhasználók közel négy millió dokumentumról *kérhetnek információt* és rendelhetnek *digitális másolatot* akár egy szerzői jogi védelem alatt álló dokumentumról is, vagy *kölcsönözhetnek akár e-könyvet is*.

Jelenleg a projekt megvalósítási szakaszának (2012. nov. 1. – 2014. okt. 31.) közepén vagyunk. A szerver, az automata könyvszkennerek és magának az ELDORADO-rendszernek a közbeszerzési eljárása lezárult. A pályázati kiírásban meghatározott feladatok közül a nyertes *Monguz Információtechnológiai Kft*-nek a témánk szempontjából releváns, alábbi feladatokat kell elvégeznie:

- **A felhasználói kiszolgálást végző szoftver fejlesztése körében:**
 - A szerzői jogok tulajdonosai által szolgáltatott dokumentumok elérhetőségének biztosítása ajánló linkek segítségével, amennyiben a szerzői jog jogosultja által szolgáltatott dokumentum máshol (pl. kiadói vagy terjesztői honlapon) már elérhető.
 - Értesítési szolgáltatás a digitalizált dokumentumokról.
 - A jogvédelem alól kikerülő dokumentumok automatikus nyilvánossá tétele.
- **A könyvtárak kiszolgálását végző szoftver fejlesztése körében:**
 - Jogi szakértői támogatás a könyvtárak számára: A regisztrált könyvtárak jogosultak a köz-

ponti szolgáltató (OSZK) által működtetett jogi szakértői csoport szolgáltatásainak igénybevétele (pl. az adott dokumentum besorolása szerzői jogi szempontból, szerződéskötés a jogtulajdonosokkal, stb.).

- **A szerzői jog jogosultjainak kiszolgálását végző szoftver fejlesztése körében:**
 - Felhasználás követési felület biztosítása.
 - Az ELDORADO-n belül nem szolgáltatható dokumentumok iránti kérések továbbítása a szerzői jogi jogosult felé.
- **Védelmi szolgáltatások fejlesztése körében:**
 - Digitális jogkezelő rendszer (DRM) biztosítása. (A kiadók a könyvtáraknak az erős DRM rendszert javasolták, mivel a könyvtár csak így tudja biztosítani, hogy az esetlegesen illegálisan forgalomba került dokumentumok nem tőle származnak.)

A fentiekből is kitűnik, hogy *a hangsúlyt mindenképpen a szigorú jogosultságkezelésre és az adatbiztonságra helyezzük*. Összefoglalva: az ELDORADO-projekt feladata egy olyan rendszer létrehozása, amely – az oktatás és képzés támogatása mellett – szolgáltatásaival és üzleti modelljével *nem veszélyezteteti a könyvpiaci szereplők érdekeit, sőt piacösztönző szereplőként segíti tevékenységüket*.

Még mielőtt rátérnék az ELDORADO-projektben tervezett szolgáltatások bemutatására, engedjenek meg néhány gondolatot a könyvtárakra vonatkozó szabad felhasználási esetekről.

A belső intézményi célú másolás

A szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (továbbiakban: Szjt.) 35. § (4) bekezdés értelmében a nyilvános szolgáltatásokat nyújtó könyvtár a

műről másolatot készíthet azzal a feltétellel, hogy az *jövedelemszerzés vagy jövedelemfokozás célját közvetve sem szolgálja*, továbbá, hogy a másolat *tudományos, archiválási, nyilvános könyvtári ellátási vagy a 38. § (5) bekezdésében meghatározott felhasználási célt szolgál.*

A fentiek értelmében a könyvtárak archiválási céllal digitalizálhatnak. Mindazonáltal *e projekt keretében a dokumentumokat a felhasználóknak ellenérték fejében kívánjuk szolgáltatni, a többi piaci szereplőhöz hasonlóan, ezért az ELDORADO-ban szolgáltatandó művek digitalizálásához is be kell szerezni a szerzői jogi jogosult engedélyét.*

A saját gyűjtemény nyilvános szolgáltatása

Az Sztj. 38. § (5) bek. értelmében a felhasználásra vonatkozó *eltérő megállapodás hiányában* a könyvtárak a gyűjteményük részét képező műveket saját helyiségeikben az ezzel a céllal üzembe helyezett számítógépes terminálok képernyőjén tudományos kutatás vagy egyéni tanulás céljára, a nyilvánosság egyes tagjai számára szabadon megjeleníthetik, beleértve a nyilvánosság számára történő hozzáférhetővé tételt is.

Főszabályként a dedikált terminálokhoz hozzáférhetővé tett művek *nem többszörözhetők* a szerző engedélye nélkül, mivel a képernyőn hozzáférhető mű másolása a könyvtári eszközzel valósulna meg és ez a műről más személyrel készített másolatnak minősül (Sztj. 35. (3) bek.).

Ez a szabad felhasználási eset *nem vonatkozik* a dokumentumok elektronikus úton, *távol levő felhasználókhoz való eljuttatására*. A hálózaton való terjesztés előtt – a védett művek esetében – a szerzői jogokat minden esetben tisztázni kell.

Az ELDORADO-ban tervezett szolgáltatások:

- Keresés
- Információkérés
- Digitális másolat megrendelés – *többszörözés, nyilvánosságához közvetítés*
- Online megtekintés – *többszörözés, nyilvánosságához közvetítés*
- Letöltés - *többszörözés*
- E-kölcsönzés – *többszörözés, nyilvánosságához közvetítés*
- Dedikált hozzáférés (Sztj. 38. § (5) bek.)
- Értéknövelt szolgáltatások (DoD; PoD; OCR) – *többszörözés, nyilvánosságához közvetítés*

Amint a fentiekben is láthatjuk, e sokféle szolgáltatás szerzői jogi értelemben tulajdonképpen két műfelhasználásnak felel meg: a *többszörözésnek* (Sztj. 18-19. §) és a *nyilvánosságához közvetítésnek* (Sztj. 26-27. §).

Többszörözés

A digitalizálás a szerzői jog fogalomrendszerében *többszörözésnek* minősül, hiszen ahhoz, hogy a művet analógból digitális formátumúvá alakítsuk, annak *másolására* van szükség.

A szerző kizárólagos joga, hogy művét többszörözze, és hogy erre másnak engedélyt adjon¹. Az Sztj. 18. § (2) bekezdése szerint *a mű tárolása digitális formában elektronikus eszközökön* többszörözésnek minősül, amely szintén a szerző kizárólagos jogai közé tartozik.

Továbbá a digitális másolatkészítés jogát az Sztj. 47. § (2) bekezdése szerint a szerző saját maga gyakorolja, ezért ezt a jogot a felhasználó csak a szerzővel létrejött felhasználói szerződésben tudja megszerezni.

Terjesztés

Az Sztj. kimondja, hogy a szerző kizárólagos jogai közé tartozik, hogy művét terjessze, és ez a joga kiterjed a mű egyes példányainak nyilvános használatára is.²

Az ELDORADO-projekt kapcsán hangsúlyozni kell, hogy tulajdonképpen ez a felhasználási mód a művek anyagi formában történő felhasználására, vagyis a műpéldányok (pl. könyv, CD-változat) vonatkozásában releváns. Az adatbázisok on-line használata során nem terjesztés, hanem *nem anyagi formában* történő műfelhasználás történik, amikor is az adott művet a nyilvánosságához közvetítjük.

A nyilvánosságához közvetítés

Az Sztj. 26. § (8) bekezdése a szerző kizárólagos jogai közé sorolja műve online felhasználásának engedélyezését. „E joga kiterjed különösen arra az esetre, amikor a művet vezeték útján vagy bármely más eszközzel vagy módon úgy teszik a nyilvánosság számára hozzáférhetővé, hogy a *nyilvánosság tagjai a hozzáférés helyét és idejét egyénileg választhatják meg.*” (Ezt nevezzük lehívásos, ún. on-demand típusú hozzáférésnek.) Ez a felhasználási mód valósul meg egyrészt a tartalom

számítógépes hálózat útján való hozzáférésre felkínálásánál, másrészt a szolgáltatást igénybe vevő közönség egyes tagjaihoz történő eljuttatásánál is.

Az Szjt. 27. §-a értelmében a szakirodalmi művek és a nagyobb terjedelmű, nem színpadra szánt szépirodalmi művek (pl. regények) on-line felhasználását a jogalkotó a kizárólagos engedélyezési jog megszerzéséhez köti. Vagyis a digitalizált irodalmi művek online felhasználása a jogtulajdonosokkal kötött felhasználási szerződés birtokában lehetséges.

Műtípustól függ, hogy az online felhasználás esetében kik jogosultak az engedély megadására. Például a fotóművészeti alkotások esetében egyszerűbb a helyzet, hiszen a közös jogkezelő (HUNGART) jogosult engedélyezni a fotók online felhasználását, azonban az irodalmi művek esetében ez sokkal bonyolultabb, mivel egyedi jogkezelés szükségeltetik. Esetünkben tehát ez sajnos azt jelenti, hogy minden egyes irodalmi mű szerzői jogi jogosultját fel kell kutatnunk és engedélyt kell tőlük szereznünk arra, hogy az ELDORADO-projekt keretében digitalizáljuk (többszörözzük) és online szolgáltatathassuk (nyilvánossághoz közvetíthessük) műveiket. Azt azonban már most leszögezhetjük, hogy a könyvtárak jelenleg nincsenek az egyedi jogkezelésre felkészülve.

A jogkezelési problémák nemcsak hazánkban, hanem más európai országokban is felmerülnek a tömeges digitalizáció kapcsán. Talán az egyik legkritikusabb része ennek a folyamatnak az elmúlt 140 év dokumentumtermésének szerzői jogi azonosítása és jogkezelése. Az elmúlt 140 év dokumentumtermésének jelentős része szerzői jogvédelem alatt álló anyag, ami azt jelenti, hogy nem lehet hozzáférhetővé tenni online a jogtulajdonos engedélye nélkül, bár ezeknek a szerzői jogi védelem alatt álló dokumentumoknak a túlnyomó többsége már nincs kereskedelmi forgalomban, vagy kezdetben nem is szánták kereskedelmi célra. Ez nagyon bonyolult és költséges vállalkozást jelent a közgyűjteményeknek, elsősorban a jogtulajdonosokkal való kereskedelmi tárgyalásokkal kapcsolatban, amely gyűjtemények éppen saját maguk keresik a jogrendezés, a jogkezelés csatornáit és módszereit, annak érdekében, hogy újra fel tudják használni, hozzáférhetővé tudják tenni ezeket a szerzői jog alá tartozó műveket. Ezt a komplexitást csak fokozza a közgyűjteményekben megtalálható számos árva mű is.

A közös jogkezelés a felhasználás jellege, illetve körülményei miatt egyedileg nem gyakorolható szerzői jogok és a szerzői joghoz kapcsolódó ilyen jogok érvényesítése a jogosultak által erre létrehozott szervezet útján, függetlenül attól, hogy azt a törvény írja elő vagy az a jogosultak elhatározásán alapul. A közös jogkezelés körében e szervezet a felhasználás engedélyezése vagy a díjigény érvényesítése érdekében megállapítja a jogdíjakat és a felhasználás egyéb feltételeit, figyelemmel kíséri a művek és a kapcsolódó jogi teljesítmények felhasználását, beszedi és felosztja vagy felosztás céljára másik közös jogkezelő szervezetnek átadja a jogdíjakat, valamint fellép a szerzői jog vagy a kapcsolódó jog megsértésével szemben.³

Amint arra a Jedlik-terv is rámutat: „[r]endeltetésénél fogva a közös jogkezelés nemcsak az alkotók, művészek, más jogosultak joggyakorlását, érdekérvényesítését mozdítja elő, hanem sok esetben az egyedüli lehetséges módja annak, hogy a felhasználók jogosítást szerezzenek az általuk végzett felhasználási cselekményekhez. A közös jogkezelés tehát a felhasználói jogbiztonság intézményi garanciája, és ennyiben a kulturális ipar működési feltétele is. A közös jogkezelés konstrukciója a biztosíték a kisebb vagy kevésbé keresett – de értékes – repertoárok, európai léptékben pedig a nemzeti kultúra és a kulturális sokféleség megőrzésére.”⁴

A fentiekben ecsetelt probléma megoldása, vagyis az irodalmi művek ELDORADO-ban való szolgáltatásának feltétele az önkéntes közös jogkezelés kialakítása, illetve kialakításának jogszabályi ösztönzése lenne, hiszen enélkül a szerzői jogi jogosultak engedélyének beszerzése lehetetlennek tűnik, és ez jelentősen csökkentené az ELDORADO konstruktivitását, hiszen kizárná a szolgáltatásból azokat az irodalmi műveket, ahol a jogtulajdonos(ok)kal nem tudunk megegyezni, illetve beszerezni az engedélyeket. Tehát az ELDORADO hatékony működéséhez mindenképpen szükséges lenne egy olyan jogkezelő szervezet bekapcsolása, amely jogilag és pénzügyileg is képes megoldani az ELDORADO által szolgáltatott, szerzői jogi védelem alatt álló dokumentumok jogkezelését.

Az ELDORADO-projekt megvalósítását operatív munkacsoportok (adminisztratív, digitalizálási, informatikai, jogi, könyvtárszakmai és kommunikációs) segítik.

A Jogi Munkacsoportban⁵ ez idáig feltérképeztük az ELDORADO jogi komponenséhez szükséges

adatok körét, elkészítettük a jogi adatok kezelésének folyamatábráját, majd előkészítettük az általános szerződési feltételeket és az adatvédelmi és adatkezelési szabályzatot.

Egy mű annak keletkezésétől a szerző életében és halálától számított hetven éven át részesül szerzői jogi védelemben. Ahhoz, hogy meg tudjuk állapítani egy-egy mű jogi státuszát, azaz hogy védett vagy sem, szükségünk van a szerző(k) biográfiai adataira, egészen pontosan arra az információra, hogy a szerző(k) életben van(nak)-e, avagy az elhalálozás dátumára. Ezért a Jogi Munkacsoport első feladatai közé tartozott annak a kérdésnek a körbejárása, hogy honnan tudjuk a legegyszerűbben és a legteljesebb mértékben becsatornázni a szerzőkre vonatkozó életrajzi adatokat.

Az ELDORADO jogi komponenséhez szükséges adatok

A) szerzői jogvédelem alatt álló művek esetében:

- OSZK Névtér (mindenekelőtt a személyi nevek besorolási rekordjainak OSZK-ban fejlesztett adatbázisai).
- VIAF (The Virtual International Authority File). Ide magyar részről az OSZK tölti fel a rekordokat. A besorolási adatok nemzetközi szintű egységesítésének (l. VIAF-azonosítók), illetve összekapcsolásának segítségével kiküszöböli az egy szerző – többféle írásmód, illetve az azonos név – több különböző személy problémákat.
- Jogkezelők adatbázisai. (Ezekhez egyelőre a könyvtárak nem férhetnek hozzá.) Nem közhiteles, az érintettek (szerzők és jogutódok), vagy a közjegyzők által szolgáltatott adatokat tartalmazó nyilvántartásokat vezetnek a szerzői vagyoni jogok védelmi idején belül
 - a szerzőkről,
 - a szerzői álnevekről,
 - a magyar szerzők jogutódairól.

E nyilvántartások vagy elégtelenek, vagy nem teljesítik az integrálásukhoz szükséges specifikációkat (pl.: ONIX-RS szabvány bevezetése lenne szükséges). Mindazonáltal okvetlen lehetővé kellene tenni, hogy kizárólag műfelhasználás céljából az ELDORADO számára térítésmentesen rendelkezésre bocsássák a közös jogkezelők a szerzői, illetve jogutód-nyilvántartási adatbázisaikat.

- Egyéb online és nyomtatott források.
- ISBN (A kötelempéldány-rendelet módosítása során az OSZK javaslata értelmében a kiadók az

ISBN szám igénylésekor, a kiadói jelentés részeként, a szokásos adatokkal együtt adnák meg a jogi/jogtulajdonosi adatokat is – természetesen jó lenne visszamenőleg is rögzíteni a jogi adatokat...)

B) árva művek esetében:

- Az eljárásrendet jogszabályok határozzák meg. Az árva művek egyes megengedett felhasználási módjairól szóló 2012/28/EU irányelv (továbbiakban: Irányelv) implementálása miatt módosul szerzői jogi szabályozásunk is. Az Szjt-ben az árva művek felhasználásának új szabályozása 2014. október 29-i hatállyal lép majd életbe. Az *árva mű egyes felhasználásainak engedélyezésére vonatkozó részletes szabályokról* szóló 100/2009. Korm. rendelet módosítása pedig folyamatban van.

C) kereskedelmi forgalomban nem kapható művek esetében:

- Ahhoz, hogy meg tudjuk állapítani egy műről, hogy kereskedelmi forgalomban kapható-e vagy sem, kiemelten szükséges lenne létrehozni hazánkban egy ún. Books In Print (BIP) adatbázist. A kereskedelmi forgalmon kívüli művek újbóli elérhetővé tételével kapcsolatban 2011. szeptember 20-án az európai könyvtárak, szerzők, kiadók és közös jogkezelő szervezetek érdekképviselői aláírtak egy szándéknyilatkozatot.⁶ E megállapodás irányvonala mentén a Jedlik-terv is célul tűzte ki azt, hogy 2014 végéig hazánkban is meg kell teremteni a kereskedelmi forgalmon kívüli művek tömeges digitalizációjához szükséges szerzői jogi feltételeket. Természetesen most is van lehetőség a kiadókkal egyenként meg egyezni azon művek digitalizálásáról, amelyek a piacon már nem kaphatóak.

D) szerzői jogvédelem alá nem tartozó művek esetében:

Minimális jogi döntés szükséges (védelem alatt áll-e vagy sem).

Végezetül engedjék meg, hogy két releváns uniós kezdeményezésre felhívjam figyelmüket.

2013 februárjában az *Európai Bizottság* elindította „Licenses for Europe” kezdeményezését⁷, azzal a céllal, hogy előmozdítsa a szerzői jog digitális világhoz való alkalmazkodásának előfeltételét jelentő új engedélyezési modellek európai alkalmazását. A bizottsági közlemény szerint az iparági szereplőkkel strukturált párbeszédet indítanak négy, egymással párhuzamos területen, amelynek résztvevői többek között a jogtulajdonosok, a védett tartalmak kereskedelmi és nem kereskedelmi fel-

használói és az internetes végfelhasználók közül kerülnek ki. E témák:

- a határokon átnyúló hozzáférés és a szolgáltatók hordozhatósága,
- a felhasználók által létrehozott tartalom (user-generated content) és a védett tartalmak kifizetés nélküli felhasználók számára történő engedélyezése,
- az audiovizuális művekhez és a kulturális örökséghez való hozzáférés,
- valamint a szöveg- és adatbányászat.

A plenáris találkozóval kezdődő munka a fenti négy munkacsoportban zajlik, amelyek júniusban nyújtották be félidős jelentésüket, 2013 negyedik negyedévében pedig zárójelentésüket. A várt eredmények függvényében dől majd el, hogy milyen további gyakorlati, szükség esetén szakpolitikai, jogalkotási lépések lesznek majd szükségesek a kitűzött célok eléréséhez.

A félidős jelentések közül az 1. munkacsoportnak az e-book formátumok interoperabilitásáról szóló riportjában – többek között – arról olvashatunk, hogy a kiadók képviselői egyértelműen kifejezték, hogy a határokon átnyúló korlátozások fenntartása nem szolgálja a kiadók érdekeit, továbbá a kiadók is jelentős (pénzügyi) erőfeszítéseket tesznek arra vonatkozóan, hogy katalógusaik elérhetővé váljanak digitálisan Európa szerte. A könyvkereskedők is artikulálták azt a szándékukat, hogy a lehető legtöbb olvasónak szeretnék eladni e-könyveiket Európában, ezért az ideális számukra a megfelelő szabványokon nyugvó teljes interoperabilitás lenne; ragaszkodnak ahhoz, hogy az e-bookok a jövőben határokon átnyúlva hozzáférhetőek legyenek, míg rámutattak arra, hogy a hozzáférhetőség hiánya inkább a kalózok malmára hajtaná a vizet.⁸

Az ún. ARROW (*Accessible Registries of Rights Information and Orphan Works Towards Europeana*) rendszer⁹ adatbázisok és jogtulajdonosi nyilvántartások hálózata, amelynek célja, hogy tisztázza a művek jogait, azonosítsa a jogtulajdonosait és kiépítsen egy automatizált európai szintű jogi adatbázist, ezáltal támogassa a tömeges digitalizálást Európa-szerte. Egyik legfontosabb funkciója, mint az nevéből is kitűnik, az *Europeana*, az európai digitális könyvtár támogatása. Azt is mondhatjuk, hogy az ARROW zászlóshajója az Európai Bizottság i2010 digitális könyvtári kezdeményezése mögött húzódozó elképzeléseknek, hiszen kiemelt célja, hogy támogassa az EB i2010 digitális könyvtárak projektjét abban, hogy megtalálják a módjait a jogtulajdonosok és a jogok azonosításának, és tisztázzák a művek jogi státuszát,

beleértve azt is, hogy egy mű árva vagy kereskedelmi forgalomban már nem kapható.

Az ARROW tulajdonképpen egy olyan eszköz, amely megkönnyíti a jogi információk menedzselését bármely szöveg és kép alapú digitalizálási projektben. A projekt tehát egy együttműködés a könyvtárak és a jogtulajdonos-csoportok között annak érdekében, hogy technológiai megoldásokat találjanak a tömeges digitalizálás során felmerülő jogkezelési problémákra. A projektről bővebben olvashatnak *Dancs Szabolcs* tollából.¹⁰

A rendszer az Egyesült Királyságban, Franciaországban, Németországban és Spanyolországban már működik, az ARROW PLUS keretében pedig számos további európai országban, köztük Magyarországon is folynak előkészületek az elindítására. A Jedlik-terv is célul tűzte ki az ARROW PLUS projektben való magyarországi részvétel feltételeinek megteremtését. *Ugyanakkor fontos megemlíteni, hogy a korábbi magyarországi koordinátor, a Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülése (MKKE) 2013 áprilisában elhagyta a projektet. A többi érdekelt (köztük az OSZK) levélben kérte a projektmenedzsmentet, hogy tegye lehetővé a további részvételt, amely pozitív visszhangra talált.*

Mivel az ARROW célja és az ELDORADO jogi komponensének célja tulajdonképpen megegyezik, ezért az ELDORADO jogi komponensét úgy kell megvalósítanunk, hogy biztosítsa az ARROW-val való kapcsolatot és ugyanazokra a sémákra, szabványokra épüljön, mint az ARROW (Onix¹¹, FRBR¹²).

Az árva művek egyes megengedett felhasználási módjairól szóló 2012/28/EU irányelv 3. cikke értelmében ahhoz, hogy meg tudjuk állapítani, hogy egy mű árva-e, jóhiszemű és gondos jogosultkutatásnak kell megelőznie e művek felhasználását, mégpedig az adott műtípusra vonatkozó, megfelelő források igénybevétele révén. A jogosultkutatás során felhasznált releváns forrásokat az egyes tagállamok határozzák meg, és azoknak magukban kell foglalniuk legalább az irányelv mellékletében felsorolt forrásokat. Az irányelv mellékletében az ARROW, mint többféle adatbázist és nyilvántartást egyesítő forrás van feltüntetve. Az ARROW négy adatbázist egyesít (TEL, VIAF, BIP, reprográfiai szervezetek adatbázisai), amelyek közül kettő a books-in-print (BiP) és a reprográfiai adatbázisok (RRO) hazánkban jelenleg még hiányoznak.

Az ELDORADO a jogosultkutatás vonatkozásában az ARROW hazai megvalósítójaként is definiálható. Természetesen a gondos jogosultkutatásnak, illetve az azt automatizáló, forrássegysítő rendszerek létrehozásának és működésének nemcsak az árva művek azonosításában van szerepe, hanem a jogszerű digitalizálás alapfeltételeit is ez biztosítja. Az ELDORADO, mint országos hatáskörű szolgáltatást nyújtó rendszer éppen ezt kívánja biztosítani, amely még inkább indokolja az ELDORADO jogi kereteinek megalkotását, beleértve az általa használni kívánt adatbázisok létrehozását és adataik frissítésének biztosítását is.

Az árva művek felhasználásának részletes szabályairól szóló 100/2009. korm. rendelet módosításához pedig javasoljuk, hogy utaljon a korm. rendelet az ELDORADO-ra, mint olyan eszközre, amely Magyarországon automatizált és egységes módon segíti a gondos jogosultkutatást, így csökkentve a keresésre fordított időt és költségeket, és biztosítva az Irányelvben meghatározott célokat, illetve a mellékletben felsorolt adatforrások összekapcsolását. A könyvtáraknak, levéltáraknak és kulturális intézményeknek Európa-szerte felelőssége, hogy megőrizzék gyűjteményeiket, és hozzáférést biztosítsanak azokhoz az európai állampolgárok, a közjó számára. Annak érdekében, hogy ezeket a célokat a mai Internet alapú társadalmunkban is elérjük, törekszünk a gyűjteményünk digitalizálására és hozzáférhetővé tételére az interneten.

A szerzői jogok tisztázása alapvetően fontos ahhoz, hogy nyilvánosan hozzáférhető gyűjtemények és tartalmak jöhessenek létre. A jelenlegi gazdasági helyzet, amelyben a kulturális finanszírozás és tudásalapú szolgáltatások rendkívül korlátozottak, éppen ezért még fontosabbá teszi, hogy megtaláljuk a hatékony módszereket a közgyűjtemények hozzáférhetővé tételére és elérkezünk egy kvázi „szerzői jogi Eldorado”-ba.

Megjegyzések, irodalom

- ¹ Szjt. 18. § (1) bek.
- ² Szjt. 23. § (3) bek.
- ³ Szjt. 85. §
- ⁴ Jedlik-terv. Nemzeti stratégia a szellemi tulajdon védelmére 2013–2016. p. 161.
- ⁵ Jogi Munkacsoport vezetője: dr. Amberg Eszter (OSZK), tagok: Dr. Pétervári Kinga (BME ÜTI) és Dr. Mezei Péter (SZTE ÁJK)
- ⁶ Memorandum of Understanding (MoU)
http://ec.europa.eu/internal_market/copyright/docs/copyright-info/20110920-mou_en.pdf
- ⁷ Bővebben: <http://ec.europa.eu/licences-for-europe-dialogue/en/content/about-site>
- ⁸ Bővebben: <https://ec.europa.eu/licences-for-europe-dialogue/sites/licences-for-europe-dialogue/files/WG1-E-book-market-interoperability.pdf>
- ⁹ <http://www.arrow-net.eu/>
- ¹⁰ Dancs Szabolcs: „A digitális felvilágosodás felé” : az ARROW program és az OSZK – digitalizálás, szerzői jog, innovatív megoldások. = Könyvtári Figyelő. 2013. 3. sz. p. 465–484.
- ¹¹ Bővebben: <http://www.editeur.org/8/ONIX/>
- ¹² Bővebben: <http://www.ifla.org/files/assets/cataloguing/frbr/frbr-hu.pdf>

Beérkezett: 2013. I. 03-án.

